

РІД НАШ КРАСНИЙ. РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПІС

РІК ВІДАННЯ 2002

СЕРПЕНЬ

Число 8 (80)

КИЇВ 2008

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

Не так давно довелося мені вперше побувати в тих місцях, які з недавніх часів називають Кучиними.

ЗЕМЛІ СВОЄЇ ВІРНИЙСИН

Розлог поля, котрі вигоюють новий урожай, асфальтовані дороги, нові сучасні котеджі, впевнені в собі сельчани. Все те в Костоборові, до школи якого, розташованій на високій горі, ніби ближче до космосу, за сім кілометрів у будь-яку погоду добирається пішки дотлікий учень Ліонські Кучма, все теж саме і в рідному Чайкиному, витягнутому у дві лінії хат уздовж польової дороги. От тільки що навряд чи вільнів би обій цих сіл у глибокому чернігівському Полісі – і предивин архітектура чайкинської школи «Казка», і стірки церкви, вписані золотими баніми в високе блакитне небо, і чепурні котеджі, в яких живуть нині місцеві хлібороби.

І подумалось чомусь: от бігнайші малі батьківщини частіше везло на Президентів, бодай раз на чотири роки бачити на чолі держави свого земляка, може, не довелося губити в миншій безпрогнозності серед решток добротних ферм, машинно-тракторних станій, забруднених поляв, змертвілих сил. І тоді б уся земля була схожа на сонячне місто не майбутньому, як Кампанелла, в реальному сучасному. Але поки що це лише мрія, от кілька слів, із яких, за словами місцевого начальства, маємо нікто не вилізти у пошуких хліба...

І як б там не було, але наш земляк Леонід Данилович Кучма причетний до перших здобутків на шляху кругому й важкому до розбудови практично нового за принципами суспільства, і до прикрайних прорахунків, які виростали не на голому місці. Мабуть, сам Господь жажав бу відчак за голову, якби йому довелося по-новому творити світ людський, настільки багато злій недосконалості накопичилося в ньому за тисячолітній історії. А як було звичайному сільському хлопчичині, щоправда, наділеному рідкісними природними якостями, підняться з костоборівської стелової гори спершу до космічних, а згодом і до державних вершин? Історія розвивається своїми шляхами, і той, хто прагне легковажно зіржувати її часоплин, сам рано чи пізно шукатиме маніципації для вертання. Оцінювати ж діл помітних людей об'єктивно можна тільки з відстані тривалого часу, коли вляжуться пристрасті сучасників, людей теж не без гріха, а то і відервих претендентів на гетьманську блаву, коли стануть зримішими всі добір й злі справи бранці.

Це ж сарпневої пори наш видатний земляк Леонід Кучма зустрічає своє 70-ліття. Зустріче тихо, без биття державних фанфар і багатолідніх маніфестацій на підтримку, як було не так давно. Може, комусь із недавніх суперників у політичних перегонах хотілось б повторити свої викривальні пасажі (найбліжче ж кричати «шапку вкрал!» самі злодії), але чогось нового у діях нашого земляка, що б давали привід насолити, попсувати нерви, не можуть знайти. Він просто залишається наскрізь з власними роздумами, які належить робити в старості. А все-таки і цивілізованих країнах керівні наступники не обійшли б громадською увагою круглий ювілей попередника, бо і самим же колись доведеться відповісти в затишку минулого велини. Як на мене, Леонід Кучма вже належить українській історії, іншим же ще доведеться довести свою причетність до неї власними діямі. І хто знає, що після них залишиться – чи сонячні села в рідному краю, чи засорілі буйними бур'янами розлог українські ниви.

Отже, сприймаймо нашого земляка таким, яким він є, відкликавши різні політичні пристрасності. А те добре, що виписалося в новітній історію України з його державної діяльності, заслуговує на найвищу пошану. Бо він того вартий – я справжній син своєї землі.

Леонід ГОРЛАЧ

Друком фрагмент одного з виступів Л.Кучми «Богдан Хмельницький – видатна постать України», який передає діяльність тодішнього Президента України.

ЗНОВ УСМІХАЄТЬСЯ

Вже стало традицією проводити зібрання активних представників всіх осередків земляцтва поруч із зачарованою Десною. Цього року наші земляки відправилися в подорож на теплоході по Дніпру до рідної Десни, на острів Великий, омитий водоюми двох рік.

І треба ж було так статися, що цей захід вдруге абсолютно випадково співпадав із днем народження заступника голови земляцтва Володимира Пушкарьова. Так що наші земляки мали можливість і пошанувати із святом свого відомого лідера. Отже, була слухана ініціатива виконавчого директора земляцтва Петра Медведя винести стіплазу «Пушкарік» із фотографіями іменинника та привітаннями друзів. Зранку на домовлену годину члени Чернігівського земляцтва вчасно зібралися біля теплохода „Карпати“. Були там Віктор Ткаченко, Петро Медведів, Алла Гуртова, Дмитро Волох, Віктор Чернінко, Жанна Боднарук, Олексій Павленко, Ірина Матіщ, Василь Заболотний, Микола Купченко, Володимир Лузан із дружиною Сигланою, Олександр Шокало, Микола Ткач із дружиною Надією, Олексій Орехович із дружиною Галиною та доньками. Олександр Бічков, Олександр Нарєжанський з дружиною Іриною та донькою, Володимир Желіба, Святін Калін з дружиною та сином, Борис Харитонов, Іван Забіяка, Микола Гордієнко, Владислав Кальяні, Микола Ігнатенко, Василь Нечепа, Микола Стратілат, Валентина Пархоменко, Григорій Шкrebель та багато інших земляків. Пливучи по Дніп-

ро до Десни, Віктор Ткаченко всіх привітав із зібранням та поздоровив іменинника. Зокрема, він зазначив, що така прогулянка до Десни із висадженням на острів стала добровільною традицією в Чернігівському земляцтві. Люди радо приходять на таке зібрання, щоб зустрітися, побачити один одного. Цього разу першим є свято зустрічі земляків, другим – день народження Володимира Пушкарьова. Далі Віктор Вікторович привітав професора Ірину Матіщ із відзначенням високою нагородою Президента України на день Конституції та акцентував увагу на тому, що декілька днів тому відбулася 20-річниця творчості відомої землячки, співачки Жанни Боднарук. Потім він із гумором запропонував інший день назвати днем Чернігівського земляцтва у статусі державного свята. Виконавчий директор Петро Медведів від Ради земляцтва зачитав імениннику написане ним постичне вітання. Потім земляки активно вітали Володимира Пушкарьова із його днем. У свою чергу Володимир Пушкарьов подякував всім присутнім. Отак за присмінами клопотами наше славне земляцтво прибуло до Десни.

У СЕРПНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ:

НЕМОШКАЛЕНКО Іраїда Дмитрівна – 75-ліття. Народилася 16 серпня 1933 року в місті Оренбург (проживала в Чернігові). Пенсіонерка.

КУЧМА Леонід Данилович – 70-річчя. Народився 9 серпня 1938 року в селі Чайкине Новгород-Сіверського району. З 1960 р. – конструктор, провідний конструктор конструкторського бюро „Лівденне“, технічний керівник випробувань ракетно-космічних комплексів космодому „Байконур“, перший заступник генерального конструктора КБ „Лівденне“. З 1986 р. – Генеральний директор ВО „Південний машинобудівний завод“. Активний учасник створення ракетно-космічних комплексів „Циклон“ та „Зеніт“, що не мають аналогів у світовій практиці, а також важкої ракети SS-18 „Сатана“ та твердоливальної SS-24 „Скальєр“ – основи військових стратегічних сил Радянського Союзу.

Народний депутат України 1-го та 2-го скликань.

З жовтня 1992-го по вересень 1993 р. – Прем'єр-міністр України.

З грудня 1993-го по липень 1994 р. – президент Українського союзу промисловців та підприємців. Співголова Конституційної комісії (листопад 1994-го – липень 1996 р.).

З липня 1994 р. – Президент України.

14 листопада 1999 р. вдруге обраний Президентом України.

Професор, кандидат технічних наук, автор багатьох винаходів і науково-технічних робіт, лауреат Ленінської премії та Державної премії України у галузі науки і техніки, почесний доктор багатьох закордонних університетів, дійсний член ряду Академій наук.

Надає великої уваги та допомогу рідній Чернігівщині. Надає підтримку діяльності товариства „Чернігівське земляцтво“.

КОРЖ Віталій Терентійович – 70-річчя. Народився 16 серпня 1938 року в селі Дроздівка Куликівського району. Впродовж 11 років був старшим науковим співробітником Ради по вивченням продуктивних сил НАН України. Потім працював президентом заснованої ним компанії „Глобал Юркрайн“. Нині – нардіний депутат Верховної Ради України.

Кандидат економічних наук. Має понад 80 опублікованих наукових праць. Член Ради Міжнародної спілки українських підприємців. Почесний член Міжнародного добrocінного фонду „Українська хата“.

Нагороджений дипломом та пам'ятною медаллю домінанта видання „Золота еліта України“, медаллю „За меценатство“.

СМАГА Анатолій Якович – 70-річчя. Народився 25 серпня 1938 року в місті Ніжин. З 1956 р. працює в сфері залізничного транспорту. Був начальником ст. Дарниця та Кіїв-Петрівка, працював в Управлінні залізниці, понад 10 років – у Держплані та Міністерстві економіки України. З 1993 р. обіймає посаду головного спеціаліста відділу стратегії розвитку транспортного дорожнього комплексу і зв'язку Секретаріату Кабінету Міністрів України. У 2000 р. вийшов на пенсію, але продовжує працювати постійним представником Укрзалізниці при Уряді України.

Почесний залізничник України. Нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України.

БЕРЕЖНА Галина Василівна – 65-річчя. Народилася 2 серпня 1933 року в місті Бахмач. Займалася журналістською діяльністю, працювала в газетах „Молода гвардія“ та „Радянська освіта“. Нині – старший викладач кафедри української мови, літератури та культури Національного технічного університету України „Київський політехнічний інститут“.

Член Національної спілки письменників України. Перекладачка. Авторка перекладів з румунської, італійської, словацької, болгарської та блоруської мов.

ЧЕРНЕНКО Віктор Павлович – 65-річчя. Народився 17 серпня 1943 року в селі Червоні Партизани Носівського району. Капітан Збройних Сил СРСР. Працює начальником навчального центру водних шляхів та гідроспорту ДП „Укводшлях“.

Керівник Носівського відділення товариства „Чернігівське земляцтво“ в м. Києві.

ЦАНКО Олексій Максимович – 65-річчя. Народився 21 серпня 1943 року в місті Подольськ Московської області Російської Федерації (проживав в Прилуцькому районі). Багато років проправоювали на різних посадах ВО „Кристал“, Пенсіонер.

ОЛЯНЄЦЬКА Катерина Федорівна – 65-річчя. Народилася 25 серпня 1943 року в селі Плиски Бахмачького району. Працювала головою правління ОСББ „Жовтневий“. Фельдшер швидкої допомоги м. Бровари.

КЛИМЕНКО Віталій Сергійович – 65-річчя. Народився 28 серпня 1943 року в селі Пшеничне Саратовської області Російської Федерації (батьки з Чернігівщини). У 1943 р. його маті була евакуйована до Саратова з Грем'яцького партизанського загону, яким командував його батько С.К.Клименко. Працює доцентом кафедри хімічної технології тугоплавких неметалевих і силікатних матеріалів відкритого міжнародного університету розвитку людини „Україна“ та старшим науковим співробітником кафедри хімічної технології композиційних матеріалів Національного технічного університету України „КПІ“.

Підготував понад 130 наукових праць, серед яких дві монографії, біля 30 авторських свідоцтв на винаходи і патенти.

Кандидат технічних наук.

Підтримує сталі зв'язки з Чернігівщиною.

АДАМЕНКО Наталія Юхимівна – 65-річчя. Народилася 30 серпня 1943 року в селі Авдіївка Сосницького району. Працює лаборантом на кафедрі гуманітарних наук Військового інституту телекомунікації та інформації НТУУ („КПІ“).

ПРОКОПЕНКО Валентин Григорович – 60-річчя. Народився 3 серпня 1948 року в селі Матвіївка Сосницького району. Працює слюсарем аварійно-диспетчерської служби Броварської філії експлуатації газового господарства.

СМОЛЯР Антоніна Іванівна – 60-річчя. Народилася 3 серпня 1948 року в селі Дроздівка Куликівського району. Працює вчителем вечірньої середньої школи № 4.

ДОВГОПОЛ Іван Іванович – 60-річчя. Народився 5 серпня 1948 року в сели Миколаїв Бобрівського району. Інженер I категорії Центральної районної дитячої поліклініки Оболонського району.

СОСІДКО Анатолій Володимирович – 60-річчя. Народився 7 серпня 1948 року в сели Піски Броварського району. Начальник відділу регіональної інспекції з енергозбереження по Київській області та м. Києву.

РЕКОВЕЦЬ Леонід Іванович – 60-річчя. Народився 10 серпня 1948 року в селі Бобрик Ніжинського району. Головний науковий співробітник Національного науково-природничого музею НАН України. За сумисністю є професором кафедри зоології Ніжинського державного університету. Проводить наукові дослідження з вивчення прадавніх ссавців.

Співпрацює з Польською академією наук.

Доктор біологічних наук, професор. Лауреат премії ім. Г.І.Шмальгаузена НАН України, член ряду наукових рад і товариств. Автор понад 200 наукових статей та монографій.

КРАВЕЦЬ Віктор Андрійович – 60-річчя. Народився 15 серпня 1948 року в селі Рибинськ Корюківського району. Головний інженер ТОВ „Святослав“.

ФРОЛОВ Віктор Вікторович – 60-річчя. Народився 17 серпня 1948 року в місті Советськ Калініградської області (проживає і працює в м. Чернігові). Головний інженер комунального автотранспортного підприємства Чернігівської облдержадміністрації.

ЧИК Юрій Іванович – 60-річчя. Народився 18 серпня 1948 року в Чернігові. Працював радником голови Київської міської державної адміністрації.

РОМАНОВСЬКА Ніна Сергіївна – 60-річчя. Народилася 28 серпня 1948 року в місті Новгород-Сіверський. Працювала в інвестиційній компанії ЗАТ „Укоопінвест“. Нині – на пенсії.

ПРОЗОРОВА Віра Яківна – 55-річчя. Народилася 6 серпня 1953 року в місті Мена. Працює медичною сестрою з масажу лікувального управління Державного управління справами України при Президентові України.

Дорогі земляки!

Рада товариства „Чернігівське земляцтво“ сердечно вітає вас із ювілем і зичить усім нев'янучого здоров'я, великих успіхів в житті, оптимізму, сімейного щастя, нетомного добротворства в ім'я рідної землі.

З МАТИР'Ю У СЕРЦІ

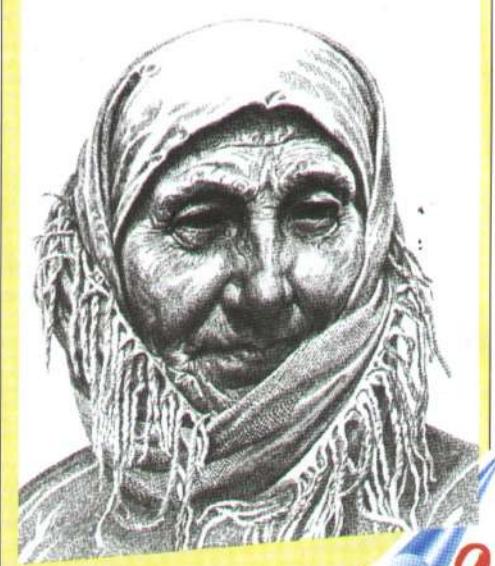
Ім'я народного художника України, лауреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка Василя Лопати не потребує особливих рекомендацій – його творчість відома далеко за межами батьківщини. Досить лише того, що наш земляк став автором портретів визначних історичних осіб для новітньої гривні. Особіє місце в його творчості займає образ матері – як у близкісих гравюрах, так і в письменницьких роздумах.

Нешодівно у Чернігові діяла виставка його творів. Тридцять у творчій долі і, як не дивно, перша на малій батьківщині. На відкриття виставки збралися і мовили слово колеги художника – народний художник України Володимир Ємець, заслужені художники Олексій Какало та Анатолій Шкурко, голова обласної організації Національної спілки письменників Станіслав Реп'ях, начальник обласного управління культури і туризму Сергій Мойсеенко, митецтвознавець Світлана Ключник, вчителька Надія Галковська.

„Найзаповітніше, що є у митців, просто у кожній людині, іде від матері, – сказав В. Лопата. – Моя мама прожила 93 роки, я ж їй присвятив найкращі свої твори“.

Виставка у деревному Чернігові впродовж тривалого часу була в центрі уваги земляків.

Наш кор.

Висадка десанту почалася з прибирання соснових шишок. Всі активно взялися за діло, і поки працівники кафе Палацу спорту із своїм керівником Михайлом Литвином готували шашлики, встигли навіть покупатися, позаграти та поспілкуватися.

ЗНОВ УСМІХАЄТЬСЯ ДЕСНА

Хоче просто прогулювання берегом чи купання, а хоче активно відвідувати спілкування, згадуючи якісні емоції історій чи просто знайомлячись, розказував щось про себе. Рекорд встановив заступник керівника Прилуцького осередку Микола Горденко, який переплив Десну та навіть веринувся назад на острів. Земляки насолоджувалися відпочинком на пріроді.

Госівських покликали на земляцькі шашлики. Спочатку міні-хор на чолі з Михайлom Твердим та Анатолем Стратлатом виконали земляцький гімн, привітавши голову земляцтва Віктора Ткаченка та всіх присутніх. Потім Віктор Ткаченко привітав всіх та ще раз поздоровив Володимира Пушкарьова. Далі почалася культурна програма. Не дав вісім нудьгувати заслужений артист України Борис Харитонов, Колі Ірина Матіш доповідала статут фонду "Пушкарівка", який було запропоновано відкрити з нагоди його дня народження. Борис Степанович з гумором на французький манер його перекладав. Після проголошення статуту Віктор Вікторович привів ім'яниннику три пляшки горілки, названої "Пушкарівкою", трьох номінацій (мідна, срібна, золота) з акцією маркою "Чернігівське земляцтво". А на аукціоні з продажу нової елітної горілки набільшу суму 370 грн. заплатила заступник голови Ріпкінського осередку Алла Гуртова, які потрібні зазначила, що ця пляшка потребна їй для того, щоб подорожувати своею чоловікові, який нікі не може прийти на якусь земляцьку акцію. Після аукціону артисти Михайл Твердий та Анатолій Стратлат всіх розівалили грою на баляхах та всіляких дудочках, якіх у колекції Твердого нарахувалася більше ніж 300 штук, за що і отримав до "Книги рекордів Гіннеса". Кобзар Василь Нечепа у свою чергу заграв та поспівав перед зображенням на бандурі. Поспівав перед людьми мав можливість кожний земляк.

Про чергуну акцію на Десні для газети мовили і учасники.

Володимир Пушкарьов, заступник голови Ради земляцтва: У нашому земляцтві є дві найбільші події – загальні збори та відбіл на природу теплоходом. Якщо в першому разі збиралася майже всі члени земляцтва, то у цій по-

їзді гуртується лише якась сотня людей. Традиційно склалося, що ідемо з Києва до острова Великого годину, а потім там відпочиваємо. Ми сподобалася пропозиція голови Ради земляцтва Віктора Вікторовича про те, щоб назвати острів земляцьким, осікликом його сосни, береги та піски вже ріди. Так трапилося, що відруге відбіл синіпадає із моим днем народженням. Це є великою честю для мене, бо земляки кажуть гарні слова, вітаючи із святом. При цьому трохи ніжкою себе почуваю. Цей захід проводиться заради благополуччя земляків та жителів Чернігівщини. Саме тут виникають ідеї щодо допомоги рідній Чернігівській землі.

Володимир Лузан, керівник Куліківського осередку: Кожний із присутніх на цьому зібранні, має бути, працює або працював. Але відомо: чо не відпочине, той не може повноцінно працювати. Відпочинок на природі у колі друзів – прекрасна ідея, яка належить керівникові Чернігівського земляцтва Віктору Ткаченку. Мабуть, у жодному землятів України таких заходів, що відбуваються у нас, не проводиться. Я разом із дружиною Світланою дуже відчайдійно можу відпочиніти відпочинти на природі. Още вперше за 10 років взяв відпустку відпуку, але вирватися на природу не входить, окрім того, якщо багато роботи по будинку та присадибному господарству. Але я таки нарешті відпочив

було пов'язане із флотом та водовою. Своє часу скучував флотський хліб, який мені сподобався і залишився моїм за все життя. У мосму житті багато було чого щаково, різні життєві моменти. На флот почав після армійської служби у ракетних військах. В ті рідні дні часів мені весь час кортло побачити життя людей за кордоном. Мрія збулася, і я попав на піраміду службу до судна розвідки військово-морського флоту СРСР, завдяки якому побачив світ. За час своєї роботи познайомився із багатьма видатними людьми, брав участь у виконанні цікавих проектів та серйозних державних програм.

Зберіг багато цікавих фотографій у своєму архіві. Поки що не можу їх розкрити. Моя кордонація поїздки вразили тим, що у нашій деревній тоді передважали темні колори. У свою чергу, в інших державах колори були зовсім інші, веселіші. Моя робота відкрила мені очі на державу та Україну. Після цієї служби працював у проектному річковому інституті, управляв водних шляхів. Нині працюю начальником навчально-

друшевін. Дай Боже, щоб завжди вдавалася і така чудова тепла погода, як сьогодні, не тільки в природі, а і в нашій державі, щоб можна було проводити такі прекрасні зустрічі з людьми. Думаю, що нагоди для зустрічі земляків шукати не треба.

Борис Харитонов, заслужений артист України: Акція, що сьогодні відбувається, є подією з незвичайною погодою, тому що вона настроїла всіх земляків на гарний настрій. Особисто мене на те, щоб після поїздки міг сісти за стол і написати вірша, сказати у іному добре слова людям. Це потрібно і мусить бути, це свято. Все, що відбувалося, єшо не на замовлення, а від душі. А коли мистецтво є від душі, то воно завжди присяє.

Михаїл Твердий, артист органічного жанру: Подія, що відбувається сьогодні, то збори Чернігівського земляцтва. Наше земляцтво є найзгуртованіше і дружнє. Цей захід для мене, як для артиста – це можливість зустрітися із своїми земляками, людьми,

від днішніх завдань рідному земляцтву.

Олексій Павленко, керівник Чорнобільського осередку: Ця подія є одним із свят Чернігівського земляцтва, започаткованих Ігорем керівництвом. Цього літнього днівнівого дня, коли можна вихідти не природі і зустрітися із рідною Десною, земляки чекають цілій рік. Це як вертання до рідної чернігівської землі, яка всім добра та свята.

Василь Зabolotний, керівник підприємства: Від Бобрівницького осередку: Чернігівського земляцтва та є особисті його керівника Андрія Пінчука хочу висловити велику вдячність Віктору Ткаченку за те, що він уміє так організовувати та зробити такий відчиненок-зібрання. Після такого дійства людина стає працелюбною, і тому його роль на підлічано велика.

Віктор Черніченко, керівник Носівського осередку: Відбіл Чернігівського земляцтва на природі є однією із чудових форм спілкування. Загальне свято співпало з днем народження Володимира

Пушкарьова. Не віриться, але на дніші і мені виповниться 65 років. Пончуваю себе ще молодим, хоча настає серйозний вік. До речі, ми сьогодні відпочиваємо на воді, а все мое життя пройшло і

що тебе слухають. Сьогодні я показував артистичні номери та імпровізував із своїм колегою Анатолієм Стратлатом. Мое захоплення стало моєю працею і сьогодні я віддаю його людям, моим співітчизникам та землякам, що близькі мені.

Фоторепортаж
Леоніда РУСИЧА

ЗЕМЛІ СВОЕЇ ВІРНИЙ СИН

Вони для нас — вищі знаки, на яких Бог карбувє історію. І великий той народ, який народжує велетнів духу, думки та дії.

У сузір'ї визначних синів і дочок України справді титанічною постаттю є Богдан Хмельницький, з іменем якого пов'язані саме буття України, її вихід на арену світової історії, першопочатки становлення сучасної політичної української нації. Подібно до легендарних героїв давнини, Богдан для українського народу є справді Батьком Вітчизни, уособленням єдності і наступності її Історії — від Київських часів до геройчної Кошацької доби, національного відродження і визвольних змагань ХХ сторіччя.

Це він першим серед українських політиків звернувся до славетної державницької спадщини Давнього Києва, прагнучи бути її продовжувачем і, мріючи про незалежну Українську державу, започаткував новітні традиції українського державотворення, які були підхоплені й розвинені наступними поколіннями.

Б.Хмельницький став символом єднання етнічних українських земель. Відомін його полум'янка скликнуло до загальнонаціонального єднання сягнув навіть далеких і, здавалося, навікі відірваних кутів нашої землі:

**Ой Богдане, Богданочку,
Звільнини ти Україну,
То не забудь же,
Богдане,**

Нашу Буковину

— співалися у народній пісні.

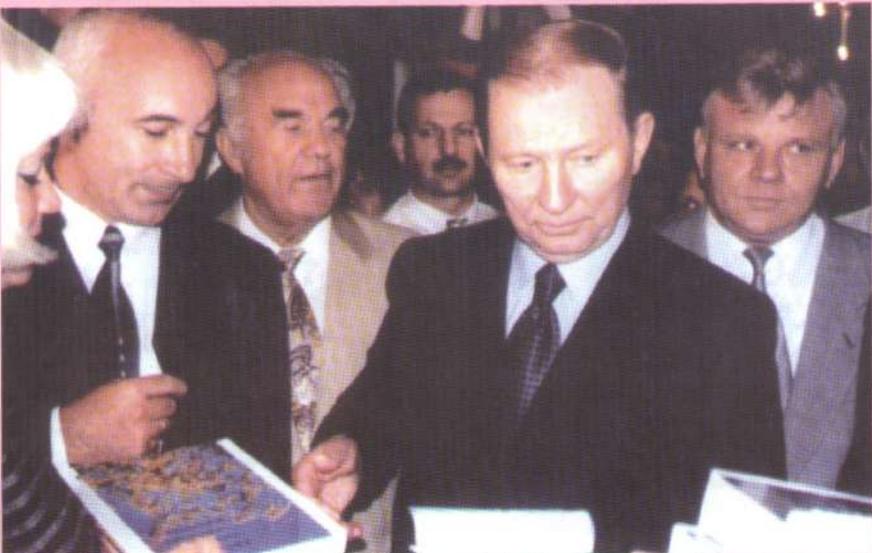
Геній Хмельницького — у чіткому розумінні покликану часу, усвідомленні прагнені усіх верств та станів нашого народу, формуванні першовитоків української ідеї.

Тож зація для України, що на арені політичного життя середини XVII століття з'явилася постать такого масштабу, котрій вперше після занепаду княжої Речі вдалося розробити і гордів вузол соціальних, економічних, культурних, цивілізаційних і політичних супротилежностей.

Ще славетний літописець Самійло Величко наголошував: "Всемогущий Бог... послав ім яко Мойсея того... Богдана Хмельницького, і дав йому смисл і розум, через який він зміг від тяжкого ігнадського вольний малоруський народ визволити, і в бажаному формі вітліти свободу..."

А тому закономірно, що наше загальнодержавне свято — 400-річчя від дня народження гетьмана — відзначається як важлива подія світового рівня.

Масштабні ювілейні заходи

ди, які вінчає це урочисте засідання, — не лише данина великому синові України. Невідкладений погляд на минулі і, зокрема, крізь призму його найпомітніших представників, необхідний нам для того, щоб реалізувати енергію сьогодення як потужну силу, здатну прискорити майбутнє, перетворити його з "поля можливостей" у конкретну реальність. Оскільки саме сьогодні, продовжуючи Богданову справу, ми реалізуємо третю спробу відродження своєї держави.

І я переконаний, що в основі прогресу — рух суспільства вперед, але з обов'язковою відповідальною ношеною минулого на плечах.

Ось чому зараз, як ніколи, ми повинні мати можливість для своєрідної "очної ставки" сучасного моменту з нашою історією та конструюванням її основою своєї перспективи. А для цього нам потрібно здолати стереотипи, за якими велична постать гетьмана надто довго розглядалася спрошено та подекуди вульгаризовано.

Історія людства неспростовно доводить: для реалізації назрілих суспільних потреб необхідні граничне напруження зусиль з боку їх соціальних носіїв та державницькі постаті справді великого формату. А, отже, важливо усвідомлювати, чому саме ця людина у той чи інший період стає на вістрі суспільно-політичного життя.

На прикладі Богдана Хмельницького добре видно, що це зумовлюють глибокі знання, життєвий досвід, професійна та політична загартованість, особисті якості, почуття впевненості у своєму великому покликанні, здат-

ність відчувати ходу історії, інтегрувати інтереси найширших верств населення і відобразити їх у своїй діяльності, конкретно і відночно дала-гоглядно визначати віхи суспільного розвитку, напрямки поступу держави.

Сьогодні ми маємо всі підстави стверджувати, що гетьман зумів найповніше акумулювати й адаптувати до тогочасних реалій увесь попередній досвід візвольних змагань. І саме тому його справа залишилась у віках. Причому для досягнення поставленої мети в нього рівночинними виступають як військові, так і політичні ідеально-духовні засоби. В його політичному мисленні та діях тісно перепліталися прагматизм, сильність до компромісів та переговорів і разом з тим твердість й постійне апелювання до воєнної сили, багатовекторна зовнішня політика, спрямована на те, щоб вести свій самобутній народ до сім'ї незалежних цивілізованих народів.

Особлива сторінка діяльності Богдана Хмельницького — зовнішньополітичне за-безпечення існування України як держави. Його мудрість, терпіння, гнучкість і послідовність у політиці, дипломатичний хист у поєднанні зі сміливістю та готовністю йти на зважений ризик та компроміси — не раз ставали порятунком для українського народу.

В протиборстві різних держав та політичних сил у Східній та Південно-Східній Європі Богданові вдавалося знаходити оптимальні рішення: укладати союзи з одними або добиватися нейтралізації інших. Завдячуячи цьому, він домігся визнання Украї-

ністю нацією сучасниками, продовжують жити не лише у підручниках, переказах і легендах, мистецьких творах та монументах, але й у свого денній політиці, справлюють помітний вплив на неї.

Ось чому завжди, в усі часи, а особливо в переломні періоди, на зламі епох, люди звертають погляди до тих, хто творив справді величі справи, визначав суспільний поступ, уособлював крайні та її народ.

також брати до уваги те, що під гетьманською булавою перебувала лише частина етнічної території України.

Тому непростим і водночас поворотним моментом в політиці гетьмана та історії нашого народу стала Переяславська Рада 1654 року.

По-різному сьогодні оцінюють політики що подію. Підкрайністю: політики, а не вчені.

Але, звільниниши від численних історичних міфів, якими обросла ця подія за 340 років, можемо стверджувати, що саме Переяславська Рада народила нову Державу — Україну, а правовою сутьтю договору з московським царем став легітимний державний розрив із Польсько-Литовською Річчю Посполитою і вступ України в міждержавні стосунки як суб'єкта тогачасного міжнародного права.

Не випадково Пилип Орлик, якого аж ніяк не можна заподізрити у відсутності патріотизму, називав цю подію і ухвалені рішення "найсильнішим і найпереможнішим документом і доказом сувереності України", "урочистим, вічним союзним договором", який повинен був "назавжди встановити спокій, вольності і лад на Україні".

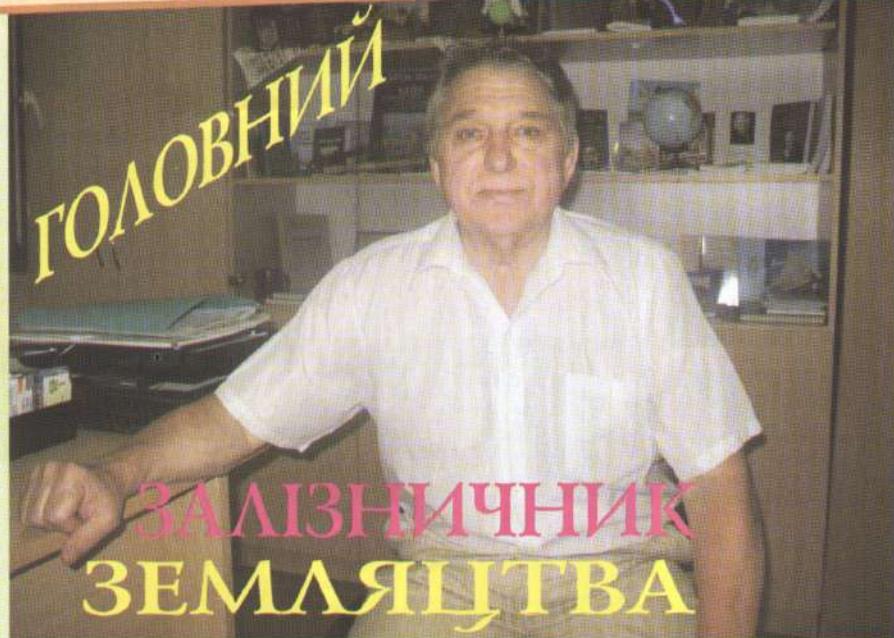
Ми далекі від того, щоб ідеалізувати чи прикрашати становища в країні. 1995 рік, який вже фактично фінішував, був наповнений важкими випробуваннями. Тим не менше, ми зуміли зрушити з місця і розпочати здійснення економічних реформ. Чимало зроблено для утвердження демократії. Україна стала повноправним членом світового співтовариства. Найважливіший якісний крок у цій сфері — входження її до Ради Європи.

На превеликий жаль, негативні і від'ємні результати все ще значно переважають позитив. Переїзд до ринкових відносин, відкритої економіки, правової, демократичної держави дається ціною неймовірних зусиль — надто багато часу було згаяно, внаслідок чого майже вичерпався запас "суспільної міцності", надто великою виявилась розбалансованість усіх зв'язків і системи суспільства.

А головне — життя передважної більшості українського народу все ще далеко від того, щоб назвати його хоча б стерпним.

Незважаючи на все це, Україна залишається стабільною і, що не менш важливо, передбачуваною у своєму розвиткові державою. Дається відмінні та мудрість наших громадян, їх здатність терпіти нестатки задля майбутнього, генетичне неприйняття силових методів розв'язання конфліктів, засвоєння на власному громадському досвіді, що на крові й ненависті ні хліб не росте, ні свобода не народжується.

Народився Анатолій Якович 25 серпня 1938 року в місті Ніжин. Батько Яків Іванович Смага був військовим. На час народження сина він служив в Ніжині. Потім сім'я перебралася до Новоград-Волинського, де іх застала II світова війна. Батько підпідпрапорщик на фронт, а мати, Лідія Никонівна, з сином Анатолієм перехала до своєї матері в село Григоро-Іванівка Ніжинського району. Батько під Березанню попав в оточення, згодом шість підпільниками до єдиниця Попудренка. Мати також ще раз залишила за ним, а Анатолій разом із своїм меншим братом, який народився в 1942 році, залишився на вихованні в бабусі.

ГОЛОВНИЙ ЗАЛІЗНИЧНИК ЗЕМЛЯЦТВА

ПІСЛЯ визволення рідних місць мали працювати завідувачем дитячим садочком, а батько був головою і бригадиром колгоспу, головою сільської. Анатолій пішов навчатися до середньої школи в один клас разом із відомим нашим земляком Віталієм Федоровичем Бойком. Згодом було Чернігівське училище залізничного транспорту. Саме з 1956 року і до сьогодні все житець Анатолія Смаги пов'язане із роботою на залізничному транспорті. Після закінчення училища його було направлено працювати до Дарницького залізничного вокзалу. Потім він вступив членом до Харківського інституту інженерів залізничного транспорту.

Ще проживавши в рідному селі Ніжині, Анатолій Якович назавжди запам'ятав їх мальовничу природу з красивою річкою В'юнницею. Згодом, перебуваючи в різних краях, він не бачив нічого кращого, ніж рідний край. Там формувалося життя, там він захочався у рідну Чернігівщину.

Після закінчення інституту Анатолій Якович впродовж 28 років працював на Південно-Західній залізниці начальником ст. Дарниця та Кіїв-Петрівка, начальником відділу станції (256), начальником технічного відділу в управлінні залізниці. Ще працюючи на Кієво-Петрівці, він набирається професіоналізму, оскільки це була і є одна із найбільших на Україні сортувальних станцій. Під час роботи на Південно-Західній залізниці Анатолій Якович працював із відомими залізничниками Петром Кривоносом та Борисом Олійником.

ПРАЦЮЮЧИ начальником відділу станції, Анатолій Смага зінав усіх начальників 256 станцій. Із них можна виділити такі, як Дарниця, Козятин, Жмеринка, Кіев-товарній, Шепетівка, Вінниця, що є величними сортувальними центрами, приймають не один десяток поїздів і потребують підвищеної уваги. Щоб виявити та лідери земні купу. За зміну приходиться розбирати та формувати до 60 поїздів. Перевезення на залізничному транспорті є цілющою науковою. Щоб скласти графік проходження поїздів через станцію протягом 24 годин, спочатку на стіку наносять міжнародні маршурути, потім швидкі, приміські, вантажні тощо. Кожного року залізниця міняє графік руху. Проходження міжнародних поїздів погоджується із іншою країною. Таким чином набуваючи професіоналізму, він піднімався вгору по кар'єрних шаблях. Його було запрошено до піділділу залізничного транспорту Держплану, через який проходили всі капітальні вкладення, ліміти на рухомий склад, що

надавалися на утримання та розвиток всього залізничного транспорту. Якщо нині українська залізниця в середньому вантажить 500 млн. тонн, то у ті часи було більше 1 млрд. В Держплані, а потім Міністерстві економіки України Анатолій Смага проправили 10 років.

З 1993 року, коли Україна вже була незалежною державою, його було запрошено на посаду головного спеціаліста відділу стратегії та розвитку транспортного дорожнього комплексу.

надавалися на утримання та розвиток всього залізничного транспорту. Якщо нині українська залізниця в середньому вантажить 500 млн. тонн, то у ті часи було більше 1 млрд. В Держплані, а потім Міністерстві економіки України Анатолій Смага проправили 10 років.

З 1993 року, коли Україна вже була незалежною державою, його було запрошено на посаду головного спеціаліста відділу стратегії та розвитку транспортного дорожнього комплексу.

одиниці. При цьому треба не забувати, що протяжність залізниць України нараховує більше ніж 22 тис. км, протяжність залізниць промислового транспорту 27 тис. км. Зарах бажаючих працювати в цій галузі стає все менше і менше. Великою проблемою стає стан рухомого складу, що вичерпав свої ресурси і від нього безпосередньо залежить безпека руху, зношуються колії. Окрім цього, залізниці повинна платити за землю, де проходить її колії. А це у свою чергу відбувається на пасажирів та півдінцін на проїзд. На залізничному транспорті повинні працювати професіонали, які мають досвід: Анатолій Якович бачив, як з роками змінювалася залізниця, її електрифікація, засоби перевезення від паровозів до електровозів тощо.

Вершини кар'єри, яких досягають люди, на думку Анатолія Смаги, залежать від долі. Наприклад, один видав земляк, що народився з ним в одному місяці та році, проходить одну із турнірів навчання в школі та вузах, досягає одних висот, а Анатолій Якович зовсім іншими. Обидва мали рівні можливості, але по-різному ставилися до роботи. Іскусство Анатолія Яковича не мучить, оскільки завжди працював для держави та людей. Зате душа болить за все те, що відбувається в державі.

До речі, місто Ніжин тісно пов'язане із залізничниками. Окрім його товариша Хоха, із цих місць родом голова Ніжинського осередку земляцтва, голова дорожнього комітету профспілки Південно-Західної залізниці Анатолій Фурса. З ним Анатолій Смага також творише і допомагає йому у земляцькому русі. На Південно-Західній залізниці працюють брати Василь та Володимир Остапенки, вихідці з села Григоро-Іванівка. Рідні брати Анатолій Смага також земляцінни. Леонід, який, на жаль, вже помер, працював у Ніжині на залізниці, а Микола трудиться на київській станції Дарниця.

Він брав участь у розробці нормативної бази, статуту правил перевезення для української залізниці, закону про залізничний транспорт. Нині ці документами діє вся Українська залізниця. Цо базу Анатолій Якович розробляв разом із своїм земляком із Ніжині Ігорем Івановичем Хохом, який працює із ним і зараз. Розробили спочатку концепцію розвитку залізничного транспорту, а потім програму реструктуризації. Зарах вона до працюється. Окрім цього, через Анатолія Смагу пройшли правила перевезення пасажирів, програма "Україна - транзитна держава", програма безпеки руху тощо. Завдяки цим розробкам Анатолія Яковича залізничний транспорт України залишився цільним. З ним не сталося такого, як з автомобільним, повітряним, морським та річковим. На жаль, нині держава не дуже турбуеться про залізничну сферу. Із 28 заводів, що раніше працювали в ній, залишилися

Леонід РУСИЧ

МОЛОДЬ УКРАЇНИ

Незважаючи на всі політичні протиріччя між новими країнами, молодь постійно прагне спілкування. І в неї це добре виходить. Одним із таких прикладів є Міжнародний фестиваль "Дружба", присвячений Дню молоді.

ЗНОВУ СКЛИКАЛА СЕНЬКІВКА

Цей захід традиційно проводиться протягом більш ніж 30-ти років біля монументу Дружби в Сеньківці. Цього разу було задіяно понад 40000 учасників - делегації молоді та представників органів державної виконавчої влади, ділових кіл з Чернігівської, Київської, Брянської, Орловської, Гомельської областей, керівників центральних органів виконавчої влади, представників дипломатичного корпусу трьох держав. Зокрема, участь у заході взяв Міністр України у справах сім'ї, молоді та спорту Ю. Павленко.

Невід'ємною частиною даного фестивалю для української сторони стала вже традиційна участь товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві, яке представляє актив молодіжки.

Розпочався фестиваль урочистим відкриттям Міжнародного молодіжного табору, на якому прозвучали привітання від делегацій України, Білорусі та Росії.

В рамках роботи молодіжного табору пройшли змагання команд КВК, інтелектуальних клубів. Кожного дня відбувались засідання різноманітних творчих клубів, круглих столів та об'єднань за інтересами, де представники молодіжних громадських організацій мали змогу обмінятись не лише своїм досвідом роботи, а й певними напрацюваннями в розвитку молодіжного руху.

Досить цікаво та за великою кількості глядачів відбулись спортивні змагання з туристичного багатоборства, перетягування каната, армлеслінгу, показові виступи військово-патріотичних товариств.

Велику увагу та захоплення привернув конкурс пе-р-п-каркаської майстерності та конкурс креативних моделерів, де переможцями стали представники молодіжної делегації України.

На території табору було розташовано три сцени, з яких постійно лунала весела музика; кожен день починається з ранкової зарядки, сіданку.

Біля монументу Дружби відбувся і заключний етап фестивалю – День молоді, в рамках якого пройшов багатолюдний мітинг за участю керівників центральних органів виконавчої влади трьох держав, керівників прикордонних територій, широких кіл громадськості.

На головному сценічному майданчику відбувся великий концерт майстрів мистецтв трьох держав.

Фестиваль висвітлювали центральні канали телебачення трьох держав та акредитовані на ньому журналісти провідних газет.

Проведення Міжнародного молодіжного фестивалю "Дружба – 2008" сприяло розвитку співробітництва молодіжного об'єднання Чернігівського земляцтва та управління у справах сім'ї та молоді Чернігівської облдержадміністрації, України з державами-сусідами, зростанню авторитету нашої держави на міжнародній арені.

Олександр БІЧКОВ

Зі своїм чоловіком, індуистом Абхіджитом Кумаром, корюківчанка Вікторія Савченко познайомилася у Харкові - разом навчалися у медінституті. У 1991 році за запрошенням молодого чоловіка побувала на його батьківщині. Наступного року - вийшла заміж, ще через рік - молода сім'я вийшла на постійне місце проживання в Індії. Приблизно через півроку Вікторія здолала мовний бар'єр, вільно володіє англійською.

А В СЕРЦІ - УКРАЇНА

За 15 років, які Вікторія прожила за кордоном, удалекій Індії, у неї навіть акцент не з'явився. Українка - і все! Навіть розмовляє по-нашому, по-корюківськи. Вона не носить сарі. Про певний зв'язок з чужеземною країною говорять хіба що індійські прикраси на руках...

- Вікторія, поділтесь, будь ласка, як 15 років тому зустріла вас далека країна Індія.

- Індія розподілена на 14 штатів, як колись Радянський Союз на 15 республік. Ми мешкаємо у столиці штату Біхар - Патні. Це неподалік від кордону з Непалом. Батьки моого чоловіка (нині, правда, його мама уже покійна) виявилися інтелігентними людьми, з вищою кастою, обос - професори зоології в університеті. Вони добре мене зустріли, сквалили вібриси. На вулицях, звичайно ж, місцеві оглядалися. Ну, це так, як бі до нас прийшли якісь заокеанські гости.

- Як вам індійський клімат?

- В Індії - шість періодів, кожна з яких триває близько двох місяців. Холодний період змінюється теплом, потім - сезоном дощів і так далі. Наприклад, зараз там найспектакльна пора. Температура повітря сягає 48 градусів. Таку спеку ми якраз перебуремо в Україні.

- Середньостатистична індійська сім'я - яка вона?

- Не секрет, що в Індії повсюдно панує бідність, безробіття, голод. Люди живуть здебільшого у хижаках. Роботу знайти дуже важко, а якщо й пощасти ти працевлаштувався - великих заробітків не чекай. Тому так багато бідних. До того ж часто буває, що жінка працює, а чоловік пічиться. Тоді на жіночі плечі покладається тяжка ноша - прогодувати велику сім'ю - практично усі вони мають по 10 дітей. Бідні і багаті люди живуть у різних районах.

- Чи працюєте ви, ваш чоловік? Як влаштований ваш побут?

- Абхіджит - лікар, має і державну роботу, і приватну практику. Місцеві чоловіки (в основному - заможні) дозволяють працювати своїм дружинам. Вважають, що їхні місія - доглядати за господарством і виховувати дітей. Мій чоловік - європейських поглядів, тому я маю власну справу - косметичну кімнату, де і працюю косметологом. Маємо свій дім, авто...

- Куди місцеві жителі спрямовують найбільше коштів?

- У нашій сім'ї найбільше коштів витрачається на оплату енергоносіїв (300-400 долларів щомісяця), оскільки електроенергія дуже дорога в Індії. Опалення у будинках не передбачене, адже найнижча температура там у холодну пору від 0 до -2 градусів. Користуємося масляними обігрівачами. А у спеку постійно працюють вентилатори, декілька кондиціонерів. В Індії не практикують холодильників, адже часто бувають перебої з електрикою: від спеки вибухають електростанції або ж сильні тропічні дощі постійно обирають лінії. Тому й не популярні напівфабрикати - їх немає де зберігати.

Бідні люди обігрівають свої хижі дровами, розкладають воночі прямо посеред помешкання. Електрику, звичайно, вони собі не можуть дозволити. Грошей не вистачає навіть на харчування та одяг, які вже там інші бігла...

Що стосується продуктів харчування, то вони дешеві, аїх в Україні. Наприклад, кілограм картоплі, узaleжності від сезону, обійтеться у 1-1,50 грн. Дорогими є "заокеанські" яблука, виноград, полуниця, а також голландський сир. А, пряміром,

Українці - співучий народ. Наші пісні відомі і вдалих світах. Навряд, щоб хтось міг це заперечити. Але, як не парадоксально, молодь все менше співає українських пісень. Ізагалі - все менше співає. Навіть вечірами у селах рідко почеш пісню або голос гармошки. Посідають хлопці та дівчата на лавочках і передають мелодіями своїх мобілок, душанті жарти - все і все...

ГРАЙ, ГАРМОШКО!

Відвідуючи рідне село Грабів на Ічнянщині, я кожного разу там зустріаюсь із Борисом Сергійовичем Нестеровим - чудовим гармоністом і, як кажуть селяни, майстром на всі руки.

Народився Борис Сергійович у далекій "глибинці" Росії, в сім'ї, в якій і батько, і брати грали на гармоші, мандоліні, балалайці. Борис проявляв особливі здібності, вже підлітком був першим гармоністом у селі. Потім служив у Закарпатському військовому округі, навчався в Полтавському технікумі транспортного будівництва. Будучи студентом, познайомився із своєю майбутньою дружиною Зіною, яка після закінчення школи приїхала з Грабова працювати до міста. Вони покоївали одне одного, влаштувалися на роботу в Прилуках і вже понад тридцять років живуть у злагоді, виростили дітей, а нині виховують внучку.

Вже можна було б і відпочивати, але не такі в обох характери, люблять жити на сільській землі і піклуватись про неї. А Борис Сергійович - ще і пасічник, і столяр: займається художньою різьбою по дереву - то лістrost обрамити власним орігінальним візерунком, то зробити вигадливу скриньку. Він також уміє садівник, експериментує з різними сортами фруктових дерев, дбайливо піклується про них.

Та особлива любов залишається до гармоші, до українських народних пісень. Тільки хтось згадає якусь мелодію - він уже грає. Чесно візнає, що хоч дуже багато знає російських народних пісень, а українських все-таки набагато більше! Він вважає, що треба по-справжньому дбати про українську народну пісню і на телебаченні, адже її джерельна чистота очищає людські душі, формує гармонійно сприятливість світу, вихову почуття прекрасного, дає оптимізм і надію. Вірити, що українські народні пісні життєтворчі, впливають на молодь, об'єднують громадян України більше, ніж безліч почвичань.

Вже чимало років Борис Нестеров - незмінний гармоніст народного фольклорного ансамблю "Горлиця" у Прилуках, яким керує Вікторія Олексіївна Лемещенко. Цей ансамбль чарує слухачів у багатьох містах і селах України, зокрема не один раз виступав у Чернігові, популяризував українську пісню в Польщі та в Росії.

Цього року Борис Сергійович, як гармоніст, в дуеті з Антоніною Тимофіївною Лемешкою, яка грає на тамбурині, виступав на Міжнародному фестивалі "Крим запрошує друзів". Вони стали лауреатами цього престижного фестивалю. З яким захопленням слухали народну музику в їхньому виконанні в Алушті, Ялті та інших кримських містах!

А невдовзі - ще один неабиякий успіх. Інструментальний дует гармоші з тамбурином Бориса Нестерова і Антоніни Лемешко зайняв друге місце на Міжнародному фестивалі "Грай, гармошко!" у Жашкові, куди з'їхалися талановиті гармоністи з Росії, України, Ізраїлю та інших країн.

Сьогодні Борис Сергійович мріє організовувати в Прилуках дитячий ансамбль гармоністів, шукав порозуміння з місцевою владою, з усіма зацікавленими людьми, щоб придбати необхідні музичні інструменти, адже свято вірить - не вулиця повинна впливати на дитячу душу, а українська народна пісня. І згоден ледь не щодня їздити ради цього з Грабова до Прилук на своєму мопеді.

Станіслав ШЕВЧЕНКО

Фото автора

Пером
краєзнавця

На самому північному краєчку Чернігівщини, серед лісів, луків і річок привільно розкинувся Семенівський район – край неповторної природи, працьовитих і талановитих людей, край багатовікової історії.

СЕМЕН САМОЙЛОВИЧ – ЗАСНОВНИК СЕМЕНІВКИ

ЦЕНТРОМ району є місто Семенівка, засноване у 1680 році полковником Стародубського полку Семеном Івановичем Самойловичем.

Оскільки в історичній літературі спеціальні дослідження, присвячені особистості засновника міста, відсутні, спробуємо в нашій статті відтворити його історичний портрет на підставі зібраних філієв, розпорощених в різних історичних документах та літературі.

Історик 19 століття О.М.Лазаревський в книзі «Описання Старої Малоросії. Том 1., полк Стародубський», виданій у 1888 році, пише: «Семен Самойлович народився біля 1660 року. Батько Семена – Іван Самойлович, будучи гетьманом України з 1672 по 1687 роки, мріяв зробити своїх синів Семена і Якова полковниками і готовував їх до цього».

Іван Самойлович, який сам мав вищу освіту, намагався для своїх дітей знайти найкращих вчителів. І це йому вдалося.

Одним з перших учителів (духівників) Семена історик О.М. Лазаревський називав священика Іону Волховського, який пізніше, у 1681 році, в період, коли Семен Самойлович уже обіймав посаду полковника Стародубського полку, заснував за скелем Блещин Каменського монастир, що присигував більше ніж 250 років та був одним з духовних форпостів православ'я на північному кордоні України.

У 1673 році, коли Семену Самойловичу виповнилось 13 років, батько відправив його разом з братом Григорієм жити та навчатися в Москву. Зроблено це було як для того, щоб дати синам освіту та вести їх до вищого світу царського двору, так і для того, щоб засвідувати російському царю свою лояльність та послушенство.

Історик Д. Поклонський наводить таке пояснення направлення дітей І. Самойловича на навчання в Москву: «За 19 років, які пройшли з часу воз'єднання України з Росією (1654р.), вже декілька українських гетьманів зраджували Росії. Тому

Московський уряд для більшої надійності зобов'язав І. Самойловича, щоб сини його, в крайньому разі один із них, безвідізно жили в Москві».

ТАКИМ чином, у 1673 році брати Семен і Григорій Самойловичі супроводі відомого ніжинського протопопа Адамовича прибули для навчання до Москви.

Через півтора роки, у вересні 1674 року, на прохання батька, пише Д. Поклонський, цар відпустив дітей у місто Глухів для побачення. Супроводжували їх наставник – ігумен Батуринського монастиря Ісая та вчитель Павло Ясиновський.

У другій половині 18 століття Україна розділялася на військово-адміністративні одиниці – полки. Полковник був головою військової і цивільної влади на території полку.

За словами історика О.М. Лазаревського, «діджавши, поки сини виростуть, гетьман підготував для свого старшого сина Семена уряд (посаду) Стародубського полковника».

Вирішивши поставити Семена полковником на Стародубщині, Іван Самойлович сам попередньо побував там, щоб створити сприятливу атмосферу серед місцевої еліти – полкової козацької старшини та заможних мішан.

Крім того, потрібно було скласти сину хоча б деяку віdomostь серед війська. Для цього гетьман Семен у грудні 1679 року був призначений батьком на посаду наказного гетьмана загону козаків, направлених на зустріч кримським (кримським татарам), які йшли на грабіж в Малоросію. Гетьману Семену було в цей час біля 20 років.

У лютому 1689 року, напередодні першої зустрічі з татарами, після перевправи їх через річку Дніпро, Семен Самойлович був відкладаний батьком в місто Батурин для одруження на «природний шляхтянці», доньці Конотопського надзвіральника Федора Сулимі – Марії Федорівні.

Одруження Семена, гетьмана вирішив, що тепер його син може вже зайняти полковничий уряд.

Універсалом гетьмана Івана Самойловича від 14 лютого 1680 року за Семеном Самойловичем закріпилися на території Стародубського полку села Грем'яч, Борщів, Перегон, млини на річці Варя в Погарських сотні. А березні 1680 року Семен Самойлович отримав царську Грамоту – підтвердження на посаду полковника Стародубського полку і на ділення йому у володіння вищезазначених сіл і мельниць.

Призначення зовсім юного Семена на високу посаду полковника викликало нарикання козацької старшини на

гетьмана, скарги царю.

Івану Самойловичу, пише Д. Поклонський в своїй книзі, прийшлося виправдовуватися перед Москвою, доводити, що призначення сина на уряд вигідне гетьману та царю. Таке пояснення цілком задоволило і заспокоїло царя.

Про подальше життя Семена Самойловича в книзі «Стародубська старина» наводяться такі дані: «З недовгої діяльності Семена Самойловича на полковничому уряді (1680 – 1685 роки) відомо, що за цей час він встиг значно розширити свої земельні володіння. Так, він зайнів значні ділянки земель по річці Ревна та заснував там велику слободу – Семенівку, за якою і залишилося його ім'я».

До речі, Семен Іванович Самойлович був представником одного з найзаможніших та знатних родів в Україні.

Батько Семена – Іван, 15 років був гетьманом України. Сам Семен Самойлович обіймав посаду полковника найбільшого в Україні тих часів за територією та економічним потенціалом Стародубського полку.

Його брат Григорій служив, за даними історика Ф.М. Уманця, Чернігівським полковником. Молодший брат Семена – Яків був

призначений Стародубським полковником після смерті Семена у 1685 році. Двоюрідний брат Семена – Михаїло Васильович Самойлович, у 1681 році був призначений полковником Гадяцького полку, а пізніше отримав у Москві виокремлючий чин царського стольника. Сестра Семена була дружиною одного з найбагатших російських бояр – Федора Шереметьєва.

Тож не дивно, що, як пише історик Ф.М. Уманець, «уявивши себе незамінним в Малоросії і необхідним для Москви, гетьман Іван Самойлович дає волю негативним сторонам свого характеру».

Про смерть Семена Самойловича історик О.М. Лазаревський пише: «В травні 1685 року Семен Самойлович помер. За слухами – отруєний. Похованний в Києві, в Печерській Обителі».

Д. Поклонський в «Стародубська старина», посилюється на історика 19 століття Бантиш-Каменського, дає дещо інші відомості: «Син гетьманський Семен помер 7 червня 1685 року на Трійцю, в літах молодих, але розуму старого».

Вдова Семена Івановича Самойловича, залишивши з двома доньками, проживала після 1685 року в своїх Стародубських маєтках. Видавши доньок заміж, одну за генерального осаву Антона Гамалію, а другу – за смоленського шляхтича Миколу Корсака, вдова жила ще більше 20 років.

Зять Семена Самойловича – Антон Гамалія, як пише Д. Поклонський, «за участь в Мазепині зраді був засланий до Сибіру». Цим скіористався інший зять Самойловича – Корсак, закріпивши у 1718 році за собою всі маєтки, в яких було більше 1000 селянських дворів. Такі маєтки встигли нажити молодий Стародубський полковник Семен Самойлович менше ніж за 5 років перебування на посаді.

З добрих справ зводи Семена Самойловича відомо про заснування ним Печеніцького жіночого монастиря, який у 1786 році був переведений до Каменського монастиря, що присигував на кордоні сучасних Семенівського району Чернігівської області та Кілімівського району Брянської області Російської Федерації до 30-х років 20-го століття та був відновленний наприкінці 90-х років існує зараз.

Можна зробити висновок, що Семен Самойлович не був безгрішим, але був одним з кращих представників свого соціального та політичного середовища, своєї історичної доби, свого народу.

Він служив Батьківщині як міг і як розумів, якого вимагав час і обставини.

Таким бачиться крізь пітому століття історичний портрет засновника міста Семенівка, козака, Стародубського полковника Семена Самойловича.

Олександр БІЧКОВ –
краєзнавець, Семенівський міський голова

ЛЕЛЕЧИНА ДОРОГА

ЕТЮД

Дорога до рідного краю здається завжди короткою, ніж зворотна. Мабуть, все таки існує закон тяжіння оточого порогу. І доки асфальтівка стрімко набігає під колеса авто, думаєшся: чи не пора б землякам нашим відшукати у своїх рядах новітнього Ньютона, який би замінив одне яблуко на тисячі, аби вони підтвердили істину про тяжіння до рідної землі?

...Пригадується одна з попередніх поїздок до Корюківки та рідної Жуклі. Було це 3 квітня. Павло Васильович Мелейко іхав проводити матусю в Корюківку і від цього був у добром настрої. Тиснув на педаль газу і, здавалося, крім дороги, не помічав нічого. Але це не так. Помінувши Бровари, рапорт повідомив, що лелеки вже прiletіли і вовтутягуються у своїх гніздах. А до Благовіщення, коли вони повертаються з вірю, три дні, отже, поспішають до рідної землі.

Я і собі первів погляд на лелечі гнізда. Не зайнятих було чимало. У деяких лелеки висидкували яйця, а деякі, стомлені далекою дорогою, чистили пір'я.

Минуло три місяці. І знову земляцькі справи змусили мене вибратися на ту ж дорогу. Був ранній світанок. Та цього разу, згадуючи весняну поїздку, я весь час подивлювався на лелечі гнізда обабіч. У кожному гнізді тіснилися батьки уже з дослісими дітками. Що не гніздо, то троє-четверо крилатих. І вперше побачив лелечі сім'ю у Семиполках, де ледве вміщувалося п'ятеро пташенят.

Подумалось: є в нашим чорнігівцям – та й українцям у цілом – з кого брати приклад, щоб нас, нащадків Володимира Святослава, катастрофічно не змінювалися.

...Швидко збіжать дні, як дорога під колесами авто, настане переддень християнського свята Спаса Господнього. Зі всієї округи зберуться і старі, і молоді лелеки на прощальний зібір, дочекаються появи на небі зірок та піднімуться на крило і полинуть у далекий вірій. Споконвічний інстинкт поведе їх у тисячоверсту дорогу. Та знову притре весняне сонечко і покличе їх у рідині місця, де ім судилося народитися і стати на крило. Не кожен із них повернеться, дехто із птахів зітре свої крилоњка у дорозі, а все ж повертаються. Таке поєднання вічної природи.

Подумалось: чи не така ж доля у нас, людей? Чому і ми, принаймні частини із нас, завжди повертається до оточого порогу якщо не земніми шляхами, то бодай подумки? Недарма наш народ так обожнє лелек, які завжди нагадують людям про любов і повагу до малої батьківщини.

Василь Устименко
Фото автора

